

Ткачев К. Характеристика уровней сформированности творческой активности студентов-будущих дизайнеров

С помощью анализа научной философской, психологической, педагогической литературы и с учетом результатов опроса экспертов обоснован комплекс показателей-индикаторов для определения уровня творческой активности студентов-будущих дизайнеров и дана характеристика этих уровней.

Ключевые слова: будущий дизайнер, творческая активность, уровни сформированности творческой активности будущих дизайнеров

Tkachov K. V. The Characteristics of the Levels of Formation of the Creative Activeness of the Students-future Designers

With the help of scientific literature and the expert interviewing the complex of the indicators to determine the level of the creative activeness of students-future designers was grounded and characteristics of these levels were given.

Key words: future designers, creative activeness, level of the creative activeness of future designers.

Стаття надійшла до редакції 03.10.2012 р.

Прийнято до друку 26.10.2012 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Адаменко О. В.

УДК 371.134:33

С. Хоцкіна

**ПЕДАГОГІЧНІ ЧИННИКИ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ
КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ
ВИКЛАДАЧІВ ЕКОНОМІКИ**

Нині розвиток української економічної освіти відбувається в умовах соціально орієнтованої економіки. Тому в навчально-виховному процесі економічного вишу акцентується увага на відборі дисциплін з урахуванням перспективної мети – підготовки конкурентоспроможного фахівця-економіста.

Формування в майбутнього економіста комунікативної компетентності у вищій школі є важливим як для розвитку особистості кожного конкретного студента, так і для прогресу суспільства загалом. Адже освіта повинна не тільки передбачати вузькопрофільну підготовку, а й формувати особистість, навчати сучасних форм спілкування, розвивати здібність адекватно оцінювати нову інформацію і приймати ефективні рішення, готувати студентську молодь до життя.

У зв'язку з цим формування комунікативної компетентності

майбутніх фахівців економічних спеціальностей є важливою складовою їхнього професійного становлення. Набуває актуальності введення в навчальні плани педагогічних дисциплін, у процесі вивчення яких студенти не лише оволодівають основами знань, а й мають змогу пов'язати набуті знання, уміння безпосередньо зі своєю майбутньою діяльністю, а також отримати додаткову спеціальність.

Мета статті – узагальнити пріоритетні підходи визначення змісту дефініції „педагогічні умови формування комунікативної компетентності”, виокремити комплекс педагогічних умов формування комунікативної компетентності майбутніх викладачів економіки з урахуванням специфіки педагогічних дисциплін.

Аналізуючи підходи різних науковців щодо сутності поняття „педагогічні умови”, вважаємо за доцільне зазначити, що вчені не оперують єдино прийнятим визначенням. Відтак у низці праць натрапляємо на різні тлумачення окресленого поняття, які можна згрупувати за такими аспектами: 1) сукупність об'єктивних можливостей змісту навчання, методів, організаційних засобів використання за умови забезпечення успішного розв'язання педагогічного завдання [1]; 2) сукупність об'єктивних можливостей, змісту, форм, методів, педагогічних прийомів [3]; 3) обставини, від яких залежить перебіг цілісного продуктивного педагогічного процесу професійної підготовки фахівців [4]; 4) зовнішні обставини навчання і виховання, що сприяють формуванню професійних особистісних якостей [2].

Оскільки ми визначаємо комунікативну компетентність як комплексну якість майбутнього викладача економіки, якій притаманна участь у комунікативній діяльності з погляду ефективного виконання об'єктивної функції взаємодії між людьми, що забезпечує інтеграцію особистості в суспільно-професійному житті на основі вивчення дисциплін педагогічного циклу; є підґрунтям комунікативної діяльності та впливає на її якісні характеристики, – постає актуальним окреслення педагогічних умов досліджуваної дефініції з урахуванням специфічних особливостей вивчення дисциплін педагогічного напрямку в економічному виші.

Виокремлення умов, які ефективніше впливатимуть на позитивну динаміку процесу формування комунікативної компетентності. Здійснення аналізу проблеми в дисертаційних працях дозволило узагальнити основні педагогічні умови, що сприятимуть їх реалізації та перевірці дієвості й ефективності.

Нами узагальнено розуміння проблеми педагогічних умов формування комунікативної компетентності науковцями і подано в таблиці 1.

Таблиця 1

Змістове наповнення поняття педагогічних умов формування комунікативної компетентності у дослідженнях науковців.

Автор	Зміст поняття	Напрямок (об'єкт) дослідження
Н. Назаренко	1) формування професійно значущої мотивації навчання; 2) забезпечення професійної спрямованості навчання, розроблення комплексу професійно-орієнтованих ситуативних завдань та їх методичного супроводу; 3) забезпечення активності та розвитку навчально-пізнавальної діяльності документознавця; 4) формування рефлексивного ставлення до комунікативного аспекту майбутньої професійної діяльності.	майбутні документознавці
В. Ремизова	1) діяльність учасників освітнього процесу передбачає ділове спілкування, якому притаманна продуктивна діалогічна взаємодія; 2) визначається як процес взаємодії інтелектуального, поведінкового та мотиваційно-ціннісного аспекту особистості; 3) поетапне спрямування мети, змісту, форми та методів процесу організації навчання діловому спілкуванню.	студенти вишу (процес ділового спілкування)
О. Касаткіна	1) створення позитивного психологічного мікроклімату студентської групи; 2) підвищення рівня навчальної мотивації через залучення студентів до нетрадиційних видів роботи; 3) розвиток навичок спілкування засобами активізації аспектів несвідомого у процесі використання елементів психотренінгів.	студенти вишу (майбутні викладачі іноземної мови)

Г. Пухальська	1) упровадження переваг особистісно зорієнтованого та проблемного навчання; 2) використання модульно-рейтингової системи навчання; 3) застосування новітніх інформаційних технологій навчання на заняттях із дисциплін циклу професійної та практичної підготовки; 4) інтеграція льотного навчання з суміжними науками, які вивчають людину.	майбутні пілоти
Д. Годлевська	1) використання особистісного підходу як фахової ціннісної орієнтації, що визначає стратегію взаємодії викладача і студента; 2) упровадження розробленої моделі професійної комунікативної компетентності соціального працівника з урахуванням методологічних вимог до категорії “компетентність” та її формування; 3) координація методів і технологій формування професійної комунікативної компетентності, які відповідають вимогам майбутньої спеціальності та сучасним підходам до професійної підготовки фахівців у вищому педагогічному закладі.	майбутні соціальні працівники (в умовах педагогічного університету)
С. Александрова	1) навчально-виховне середовище вищого навчального закладу; 2) диференційний підхід до навчання та виховання; 3) активна взаємодія студентів із працівниками та споживачами аспекту туристської індустрії у процесі проходження педагогічної практики.	майбутні фахівці туристської індустрії
С. Кузнецова	1) особистісна та професійна готовність педагога до використання активних методів навчання іноземної мови студентів вищої професійної школи; 2) оптимальне поєднання індивідуальних, групових та	студенти економічних спеціальностей (процес вивчення іноземної мови)

	<p>колективних способів організації навчальної діяльності; 3) реалізація міжпредметних зв'язків у процесі вивчення іноземної мови; 4) вибір демократичного стилю спілкування у спільній діяльності викладача зі студентами; 5) урахування особистісних якостей студентів.</p>	
Б. Манаєнков	<p>1) інтеграція іншомовного та предметного навчання студентів в освітньому процесі вишу на основі зближення російських та іншомовних дисциплін; 2) диференціація викладання з урахуванням потреб та здібностей студентів; 3) активне перенесення навичок із одного виду мовленнєвої діяльності на інші.</p>	<p>майбутні викладачі іноземної мови</p>
Ю. Плужникова	<p>1) використання інтегративного підходу до вивчення соціально гуманітарних дисциплін; 2) реалізація суб'єкт-суб'єктної взаємодії з урахуванням соціально-психологічних особливостей студентів та специфіки процесу навчання в технічному виші; 3) забезпечення формування комунікативної компетентності майбутніх інженерів на рефлексивній основі в єдності мотиваційного, інформаційно-когнітивного, процесуально-діяльнісного компонентів; 4) поетапне здійснення самоконтролю за професійно достатнім рівнем комунікативної компетентності; 5) готовність до систематичного здійснення самоконтролю на основі мотиваційної спрямованості; 6) забезпечення постійної діагностики формування досліджуваних компетентності засобами самоконтролю.</p>	<p>майбутні інженери</p>

О. Прозорова	1) орієнтація педагогічних дисциплін на розвиток гуманістичного комунікативного ядра особистості; 2) стимулювання комунікативного саморозвитку майбутнього учителя; 3) гуманізація взаємин викладача зі студентами як основа спілкування.	майбутні вчителі
--------------	---	------------------

Наведені визначення стали орієнтиром у процесі створення дидактичної моделі формування комунікативної компетентності майбутніх викладачів економіки.

Отже, факти, пов'язані з розробленням, упровадженням умов, що забезпечують оптимізацію розвитку комунікативної компетентності майбутніх фахівців конкретно виокремлених царин недостатньо систематизовано й узагальнено в науковій літературі. Уважаємо, причиною цьому є складність інтеграції знань різних наук (педагогіки, психології, економіки, менеджменту, інформатики тощо).

Проаналізувавши зміст підготовки майбутнього викладача економіки, нами визначено педагогічні умови, які впливатимуть на формування його комунікативної компетентності.

На основі узагальнення аспектів визначення педагогічних умов різними науковцями, спираючись на вивчений та узагальнений досвід викладання, нами виокремлено педагогічні умови формування комунікативної компетентності майбутніх викладачів економіки, до яких відносимо:

спрямованість навчально-виховного процесу на розвиток у майбутніх викладачів економіки комунікативної компетентності;

безперервність професійної підготовки студентів до педагогічної діяльності;

установлення суб'єкт-суб'єктних взаємин між студентами та викладачами;

виховання готовності майбутнього фахівця до індивідуально-професійного розвитку і самовдосконалення;

сприяння діалогічності навчального процесу, у результаті чого відбувається розвиток інтелектуального, емоційного та мотиваційного аспектів особистості студента;

урахування специфіки фахових дисциплін, яка реалізується через надання спеціальних знань економічного напрямку; унаслідок чого взаємопроникнення знань викликає інтерес до навчальної діяльності та є умовою всебічного розвитку майбутнього фахівця.

Гадаємо, реалізація окреслених педагогічних умов сприятиме розвитку комунікативної компетентності майбутніх викладачів економіки із сучасним мисленням. До речі, визначенню шляхів удосконалення комунікативної компетентності, має передувати вивчення комунікативної грамотності студентів та потреби в її удосконаленні,

оскільки рівень оволодіння усним і писемним мовленням – основа комунікативної діяльності, що забезпечує донесення інформації та набуття й передачу досвіду.

Підхід до організації формування комунікативної компетентності з урахуванням виокремлених педагогічних умов створить належні умови навчання, сприятиме розвитку пізнавального інтересу студентів економічного вишу – майбутніх викладачів економіки.

Визначені нами педагогічні умови покладено в основу розробленої моделі формування комунікативної компетентності майбутніх викладачів економіки у процесі вивчення педагогічних дисциплін, ефективність і доцільність якої підтверджено результатами проведеного експерименту. Саме комплексне використання умов надасть можливість результативного досягнення сформованості комунікативної компетентності під час навчання.

Список використаної літератури

1. Высоцкий С. В. Структура психолого-педагогических условий формирования поисково-творческой направленности личности в процессе обучения / С. В. Высоцкий // Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського: Збірник наукових праць. – Одеса, 1999. – Вип. 8 – 9. – С. 90 – 94. **2. Зуброва О. А.** Формування професійно особистісних якостей майбутнього учителя філолога у навчально-виховному процесі класичного університету: автореф. дис. ...канд. пед. наук: 13.00.07 / Ольга Андріївна Зуброва ; Херсонський державний педагогічний університет. – Херсон, 2008. – 20 с. – С. 11. **3. Серьожникова Р. К.** Основи психології і педагогіки / Р. К. Серьожникова, Н. Д. Пархоменко, Л. С. Яковицька: Навчальний посібник. – Київ : Центр навчальної літ-ри, 2003. – 243 с. – С. 40. **4. Стасюк В. Д.** Педагогічні умови професійної підготовки майбутніх економістів у комплексі „школа – вищий заклад освіти”: дис. ...канд. пед. наук: 13.00.04 / Варвара Дмитрівна Стасюк – Одеса, 2003. – 280 с. – С. 195.

Хоцкіна С. Педагогічні чинники в процесі формування комунікативної компетентності майбутніх викладачів економіки

На основі узагальнення пріоритетних підходів визначення змісту дефініції педагогічні умови формування комунікативної компетентності автором статті запропоновано комплекс педагогічних умов формування комунікативної компетентності майбутніх викладачів економіки з урахуванням специфіки вивчення педагогічних дисциплін.

Ключові слова: комунікативна компетентність, педагогічні умови, майбутні викладачі економіки.

Хоцкина С. Педагогические аспекты процесса формирования коммуникативной компетентности будущих преподавателей экономики

На основе систематизации приоритетных подходов к определению содержания дефиниции педагогических условий формирования коммуникативной компетентности автором статьи предложено комплекс педагогических условий формирования коммуникативной компетентности будущих преподавателей экономики с учетом специфики изучения педагогических дисциплин.

Ключевые слова: коммуникативная компетентность, педагогические условия, будущие преподаватели экономики.

Hotskina S. Pedagogy's Factors of Communicative Competence Formation Process of Future Economics Teachers

On the basis of systematizing prior pedagogy's developments of youthful period and growth of communication category status, pedagogy's conditions and preconditions of communicative competence formation which are insufficiently concretized in the scientific literature are marked by the author of the article. In addition, psychological and pedagogical conditions assisting communicative competence formation of future economics teachers are defined.

Key words: communicative competence, pedagogy's conditions, future teachers of Economics.

Стаття надійшла до редакції 28.01.2012 р.

Прийнято до друку 26.10.2012 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Бакум З. П.

УДК 800.865:61–057.875

I. Черних

**ВИДИ МОВЛЕННЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
В ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННІ ЛІКАРІВ**

Професія лікаря належить до тих складних професій, які поряд з високою професійною підготовкою вимагають володіння зрозумілим, чітким, правильним, влучним словом. Є. Климов відносить професію лікаря до схеми „людина – людина”. З-поміж інших важливих професійних якостей він називає прагнення до спілкування, уміння вступати в контакт з незнайомими людьми, уміння слухати, здатність володіти мовленням, мімікою, жестами, розвинене мовлення, здатність знаходити спільну мову з різними людьми, уміння переконувати